

NATASCHA DRABBE

Ikony pro budoucnost

V době karantény jsme se virtuálně setkali s Nataschou Drabbe, která před lety založila celosvětovou síť Iconic Houses Network. Ta zahrnuje desítky historicky významných domů, které jsou přístupné veřejnosti, pomáhá s jejich provozem a upozorňuje na výjimečné kulturní dědictví, které tyto domy přináší.

Jak a kdy jste se rozhodla, že založíte platformu Iconic Houses Network?

Jako historik architektury jsem byla vždy prostředníkem mezi kreativci a kultivovaným publikem. Pracovala jsem jako nezávislý kurátor, vydavatel a manažer mezinárodních projektů v Dutch Design Foundation. Po předčasné smrti mého manžela, architekta Marta van Schijndela v roce 1999, mi do klína spadl mimořádný dům, který pro sebe navrhl. V roce 2008 jsem založila nadaci Marta van Schijndela a po domluvě jsem otevřela dům pro prohlídky s průvodcem. V roce 2009 jsem se vydala navštívit další taková muzea, abych zjistila více a poučila se. Můj výzkum pak vedl k vytvoření organizace Iconic Houses Network. Tu tvoří kurátoři jednotlivých domů, včetně nadace Alvara Aalta, domu Fallingwater a vily Tugendhat. Věnujeme se ochraně významných domů a sdílíme odborných znalostí. Náš web byl spuštěn v listopadu 2012.

Jak platforma dnes funguje a jaká je její hlavní vize?

Je to mezinárodní síť spojující architektonicky významné domy a domy umělců a umělecké ateliéry z 20. století, které jsou veřejnosti přístupné jako muzea. Platforma se také zaměřuje na ochranu, správu, politiku a spolupráci. Za skromný roční příspěvek jsou muzea součástí mezinárodního výběru 150 nejlepších muzeí-domů 20. století. Přítomnost na webových stránkách přiláká muzeím více návštěvníků. V našem online odborném centru sdílíme užitečné dokumenty o praxi muzeí, šablony týkající se uchování, správy, získávání finančních prostředků, vzdělávání veřejnosti o modernismu,

marketingu a otázkách PR a mnoho dalších užitečných dokumentů. Manažeři, kteří tato muzea provozují, se mohou vzdělávat účastí v odborném diskurzu. Zástupci muzeí členských domů získávají slevu na naše mezinárodní konference, kde sdílíme osvědčené postupy s ostatními kurátory a majiteli domů. A v neposlední řadě dostávají globální PR tým, že se objevují na webových stránkách Iconic Houses. Mnoho novinářů našlo naši webovou stránku a používá ji jako podklad pro své příběhy.

Vy pocházíte původně z Utrechtu? Tam je také spousta zajímavých domů, že?

Ano, máme zde štěstí na bohatý odkaz architektury od pozůstatků raného Říma až po nejnovější trendy, jsou například dobře zastoupené v našem univerzitním kampusu. Když se zaměříme na obytnou architekturu 20. století, můžeme najít příklady raného hnutí De Stijl, včetně součástí světového dědictví UNESCO, domu Rietveld Schröder od Gerrita Rietvelde.

V České republice máme také několik skvělých domů, které jsou otevřené jako muzea, a některé z nich jsou součástí vaší platformy. Proč si myslíte, že zrovna u nás se tak skvěle zachovaly?

Mnoho zemí, jako je ta vaše, včetně Kuby nebo Brazílie, má i nadále obrovské bohatství nedotčené modernistické architektury, protože tam v minulosti nebyly peníze na „renovaci“ těchto budov, respektive jejich zničení. A dnes je už jejich hodnota snad nepochybnitelná.

Můžete zmínit některé domy, které byly nedávno otevřeny pro veřejnost a které se vám obzvláště líbí?

01

Vím, že současní majitelé domu Douglas od Richarda Meiera, mého osobního favorita, připravují dům na muzejní provoz v budoucnosti. Jakmile tento pár, který dům koupil dům v roce 2007, poznal jeho ikonickou povahu, věděl, že by ho chtěli jednou otevřít ke studiu architektům a studentům z celého světa. Koupili dokonce sousední nemovitost, která poskytnou prostor pro zaměstnance a knihovnu. „Naším úkolem je přivést Douglasův dům zpět a zachovat ho pro celý svět,“ říká Marcia Myers. „Stali jsme se jeho správci a chtěli jsme dělat všechno správně – a teď to chceme udržet tak, aby to mohli zažít i ostatní.“ Po dokončení většiny restaurování podnikají kroky k tomu, aby se jejich domov, jeho jedinečná architektura a bohatá historie otevřela veřejnosti. Jejich plánování zahrnuje založení nadace, která se bude trvale starat o Douglasův dům a umožní ostatním těšit se z jeho architektury.

Myslíte si, že v budoucnu budou podobná muzea přibývat?

02

07

01 Vila La Ricarda čelí rozšiřujícím se barcelonskému letišti.

02 Casa Albergo od architekta Giuseppe Peruginiho by měla být v následujících letech zrekonstruována.

03 Vila Cavois na severu Francie byla zrekonstruována před několika lety a dnes patří mezi nejnavštěvovanější památky tohoto typu.

04 Dům Douglas od Richarda Meiera se v budoucnu také stane muzeem.

05 Natascha Drabbe dodnes žije ve svém domě v Utrechtu, který navrhl její zesnulý manžel Mart van Schijndel.

06 Dům Alvara Aalta v Helsinkách.

07 Dům Sonneveld v Rotterdamu je mistrovským dílem holandského funkcionalismu.

03

05

04

06

Domy a ateliéry architektů a umělců jsou ve světě muzeí relativně speciálním tématem. I tak získáváme alespoň jednoho nového členu každý měsíc a po několika letech výzkumu máme seznam přibližně 150 domů po celém světě, které, jak doufáme, se v budoucnu stanou členy. Svou roli hraje také profil stárnutí majitelů první generace, původních klientů těchto domů. Dávají své domovy svým dětem nebo muzeím, která pak začnou hledat způsob, jak zachovat dědictví a otevřít je pro veřejnost. Nejobtížnější je najít obchodní model, který těmto domům poskytne udržitelnou budoucnost. Většinou je nezbytná dotace, aby se zajistilo, že provozní náklady na údržbu jsou alespoň na nějakou dobu zaručeny.

Jaké jsou podle vás podceňované domy a jejich architekti?

Existuje mnoho lokálních hrdinů, jejichž dílo stále čeká na objevení. Za všechny bych zmínila Harryho Gesnera a Mickey Muenniga z Kalifornie. Snažíme se jim věnovat pozornost, kterou si zaslouží. Například Harry Gesner byl naším čestným hostem na konferenci v Getty Center v Los Angeles v roce 2018. Výsledkem byla mnohem větší pozornost k jeho dílu od médií i veřejnosti.

Povězte nám něco o své příští konferenci v Rotterdamu...

Tématem naší konference v červnu 2021 jsou Průkopníci nizozemského moderního domu. Prozkoumáme holandskou architekturu 20. století od amsterdamské školy po postmodernu. Celá řada našich prohlídek domů je plná nenahraditelných architektonických děl, včetně domů od

Gerrita Rietvelde, J. J. P. Ouda a Brinkmana & Van der Vlugta v Utrechtu, Rotterdamu a Amsterdamu. Některé z nich jsou příklady sociálního bydlení – oblasti, na kterou je Nizozemsko obzvláště bohaté.

Zároveň se budeme zabývat památkovou péčí, ochranou ohrožených domů a poučíme se z úspěšných příběhů, jako je například Villa Cavois, z jejíž ruiny se stalo velmi úspěšné muzeum.

Povězte nám něco o vaší další nové sekci na vašem webu, Ikony na prodej.

Dvě z největších nebezpečí pro moderní domy jsou špatná údržba a nevyužívání jejich prostor. Je smutné, že majitelé si až příliš často nemohou dovolit základní údržbu; a když jsou domy prázdné, rychle se jejich stav zhoršuje. V obou případech jsou domy náchylnější k devastaci, počasi a vandalismu. To je téma, kterému se snažíme pomoci. Sekce Ikony na prodej hledá nové pečující majitele: tato nová sekce na našem webu je věnována výhradně propojení kupujících a prodejců moderních domů v globálním měřítku. Domy potřebují aktivní, informované a nadšené vlastníky (nebo nájemce), aby přežily. Naše seznamovací služba – jediná s celosvětovým měřítkem – má za cíl zkrátit dobu, po kterou jsou domy na trhu, a rychle jim najít pečující a oddané nové správce, které si zaslouží.

Jaké jsou dnes největší problémy v péči o moderní architekturu? Na co bychom se měli zaměřit?

Navzdory mnoha snahám zůstává mnoho důležitých moderních domů v nebezpečí, mezi nimi i mimořádné průkopnické příklady architektonického designu počátku

dvacátého století, jako je například Vila Girasole (1929 – 1939) v italském městečku Marcellise, technicky inovativní rotační dům, navržený Angelem Invernizimem. Také je zde záhadná Casa Sperimentale (také známá jako Casa Albergo, „stromový dům“), postavená v letech 1968 až 1975. Její architekt Giuseppe Perugini byl mezi prvními, kteří prozkoumali použití jazyka počítačového programování pro konstrukci budov. Původní návrh se nezměnil, ale budova je opuštěná a její stav se stále horší. La Ricarda (také známá jako Gomisův dům) je nejtypičtějším příkladem racionalistické architektury v Katalánsku. Stále patří rodině Gomis, která ji chce zachovat v původním stavu. Ale je také v nebezpečí. V padesátých letech bylo barcelonské letišťské malé a daleko, dnes je ale od domu jen 400 metrů. Znečištění a hluk z letadla má na dům zásadní vliv. Villa Namazee (1957 – 1964) v Teheránu, jeden z nejdůležitějších mezinárodních příkladů díla předního architekta, designéra a vydavatele Gia Pontiho je také v nejistém stavu.

Aktuální výzkum naznačuje řadu hrozeb pro moderní domy, mimo jiné nedostatek zákonné ochrany (mnoho významných příkladů je mladších 50 let a nemají žádnou právní ochranu); politické otřesy; zvyšování hodnot půdy a zrychlující se tempo globální urbanizace; vysoké náklady na zachování a údržbu v důsledku experimentální povahy jejich návrhů; klimatická změna; omezené veřejné povědomí a zhodnocení kulturní hodnoty těchto budov; a v případě domů druhé poloviny dvacátého století stárnutí vlastníků, z nichž mnozí nemají dostatečné zdroje k zajištění budoucnosti svých domovů.